Ministerie van Justitie en Veiligheid

Aan de Minister voor Rechtsbescherming

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Sanctie- en Slachtofferbeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
14 februari 2023

Ons kenmerk
4469293

nota

WODC-onderzoek uitsluiting religieuze gemeenschappen

Concipiënt

1. Aanleiding

In uw kabinetsreactie op de petitie 'Bestraf het Sociaal Doodverklaren bij de Jehovah's Getuigen' van 17 mei 2022[1] heeft u het WODC-onderzoek naar uitsluiting aangekondigd. Naar aanleiding van een vraag van het lid Van Nispen (SP) over het onderzoek tijdens het commissiedebat Slachtofferbeleid van 1 juni 2022, heeft u toegezegd de Tweede Kamer te informeren over de opzet en reikwijdte van het onderzoek naar uitsluiting. Met bijgaande brief geeft u hier invulling aan.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met verzending van bijgaande brief aan de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

- December 2022 heeft het WODC een contract gesloten met de Open Universiteit om het onderzoek naar uitsluiting uit te voeren.
- Voor DGSenB is de positie van slachtoffers en betrokkenen die te maken krijgen met uitsluiting relevant in het kader van toekomstig beleid.
- Het doel van het onderzoek is om 1) zicht te krijgen op het fenomeen uitsluiting en de gevolgen voor betrokkenen en 2) zicht te krijgen op maatregelen in Nederland en in andere landen om met uitsluiting om te gaan dan wel uitsluiting te voorkomen.
- Aangezien u beleid ontwikkelt voor alle slachtoffers, ongeacht achtergrond en context, betreft het een onderzoek naar het brede fenomeen van uitsluiting van ex-leden door verschillende religieuze gemeenschappen. Er worden geen uitspraken gedaan op het niveau van de gemeenschap.
- De onderzoeksgroep bestaat uit sociaalwetenschappers en juristen.
- Het onderzoek omvat bureauonderzoek, interviews en een internationale rechtsvergelijking.
- Verwachte oplevering van de onderzoeksresultaten is najaar 2023.

[1] Tweede Kamerstukken, Vergaderjaar 2021-2022, 35925-VI, nr. 147.

4. Toelichting

Zie vorenstaande informatie.

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Sanctie- en Slachtofferbeleid

Datum
14 februari 2023

Ons kenmerk
4469293

4.1 Politieke context

In het debat Strafrechtelijke onderwerpen van 5 oktober 2022 verbond het lid Van Nispen (SP) de aanpak van psychisch geweld (in de privésfeer) met het fenomeen uitsluiting bij de gemeenschap van Jehovah's Getuigen. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek *Naar een aparte strafbaarstelling van psychisch geweld? Voor- en tegenargumenten* is het kabinet van mening dat er geen aparte strafbaarstelling moet komen voor psychisch geweld en zet daarom in op versterking van de strafrechtelijke aanpak van psychisch geweld binnen de mogelijkheden die het Wetboek van Strafrecht reeds biedt. Desondanks pleitte het lid Mutluer (PvdA) tijdens het debat Strafrechtelijke onderwerpen van 2 februari 2023 voor een internationale rechtsvergelijking. U bent toen bij het standpunt gebleven dat een aparte strafbaarstelling niet nodig is om de strafrechtelijke aanpak te verbeteren.

Wat betreft het fenomeen uitsluiting zal in het onderzoek naar uitsluiting van ex-leden door religieuze gemeenschappen wel een internationale rechtsvergelijking gemaakt worden om te bezien wat voor maatregelen getroffen kunnen worden. Belangrijk is dat hierbij, naast strafrechtelijke maatregelen, ook gekeken wordt naar civielrechtelijke en andere mogelijke maatregelen. Bovendien kunnen de gevolgen van uitsluiting ook breder zijn dan enkel psychisch geweld. Zo spelen discriminatoire aspecten mogelijk ook een rol.

4.8 Communicatie

De onderzoekers hebben begin februari 2023, in afstemming met DGSenB en het WODC, een informatiebrief over het onderzoek naar uitsluiting gestuurd naar relevante (koepels van) religieuze gemeenschappen.

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Er is geen andere informatie die zich niet leent voor openbaarmaking.